

”SLUTTRAPPORT” FRA PROGRAMSENSOR, BACHELORPROGRAMMET I ADMINISTRASJON OG ORGANISASJONSVITENSKAP.

Sensor: Professor Knut H. Mikalsen, Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging, Universitetet i Tromsø, oppnevnt for perioden 2010-2013.

Bakgrunnsinformasjon: Rapporten gjelder for hele perioden, og er en sammenfattende beskrivelse og vurdering av programmet. Den er basert på tidligere rapporter, på materiale stilt til rådighet av instituttet, og på samtaler med instituttleder, programansvarlig, faglærere, administrativt personale og en gruppe studenter. Samtalene ble gjennomført i april d.å. Det skriftlige materialet inkluderer instituttets utdanningsmelding for 2011, emneoversikter, kursplaner, pensumlister og eksamensoppgaver, samt evalueringsrapporter for kursene AORG 107 og AORG 209. Studieprogram og studieplan er stilt til rådighet elektronisk, via ”Mi side”. Det samme gjelder evalueringsrapporter fra kurs avholdt vår og høst 2010 (AORG 210, 105, 100 og MET 102), samt en halvårsrapport (for høsten 2010) fra studentenes fagutvalg.

Program og emner: Hovedvekten i programmet ligger på spørsmålet om betydningen av organisasjons- og styringsformer for utforming og iverksetting av offentlig politikk. Forankringen i organisasjonsteori og institusjonskunnskap, og ”avstikkerne” til demokratiteori i behandlingen av det normative grunnlaget for offentlig politikk og forvaltning, gir programmet en særegen profil i forhold til sammenlignbare studietilbud ved andre universiteter. Tyngdepunktet er utpreget statsvitenskapelig, og de emner som tilbys dekker kjerneområder som organisasjonsteori, institusjonskunnskap, offentlig politikk og forvaltning. Kursporteføljen er beskrevet i egne oversikter, formulert etter samme mal og med vekt på formål, innhold, tilsiktet læringsutbytte og arbeidskrav. Avsnittet om tilsiktet læringsutbytte er forbilledlig i formuleringene av hva en forventer studentene skal kunne etter å ha gjennomgått programmet. I en av mine tidligere rapporter ble det pirket på et par ”småtterier” som burde rettes opp. Dette gjaldt noen slurvete setninger i omtalen av AORG 210, og en – etter min mening – overambisiøs omtale av forventet læringsutbytte i beskrivelsen av AORG 104.

Når det gjelder innholdet i de enkelte kurs eller emner har jeg etterlyst et sterkere innslag av beslutningsteori, ikke minst fordi en i introduksjonen til programmet lover et studium som er *“...særleg retta mot utforminga og iverksetjinga av offentleg politikk, korleis innhaldet og organiseringa av denne politikken blir til.”* I så måte burde en mer systematisk innføring i det teoretiske grunnlaget for beslutningsstudier vært obligatorisk. Det finnes riktignok en egen bolk på pensumlista i AORG 100 kalt “beslutningsteori”, men pensumartiklene her – flere av dem riktignok klassikere i faget - kan neppe betegnes som viktige bidrag til beslutningsteorien. Selv om institusjonell teori i stor grad handler om reformpolitikk og endringsprosesser, så gir denne litteraturen ingen fullgod innføring i organisasjonsvitenskapens repertoar av alternative modeller for analyser av beslutningsprosesser i offentlig politikk og forvaltning. Johan P. Olsens artikkel fra 1972 (!), “Public Policy-Making and Theories of Organizational Choice”, ville her vært et utmerket supplement.

Pensumlistene synes godt tilpasset formålet med de enkelte kurs. De varierer imidlertid fra det ”kompakte”, med et fåtall titler (eksempelvis AORG 107, AORG 105 og

AORG 101), til de klart mer mangfoldige, bestående av flere bøker og mange mindre artikler (eksempelvis AORG 103 og AORG 209). Her består pensum av svært mange titler. Det kan selvsagt være gode faglige grunner til dette, men en risikerer samtidig at studentene går seg vill i "artikkeljungelen" og får problemer med å se linjer og sammenhenger. Studentevalueringen av AORG 209 – og mine samtaler med studentene - tyder i alle fall på at dette er et problem på enkelte kurs.

Et annet tema som ble tatt opp av studentene, var fagets identitet og formål. Her møter en nokså sprikende signaler fra den faglige staben, og studentene har inntrykk av at det ikke er enighet om hva faget er, og hvilken kompetanse og karrieremuligheter det gir. Dette kommer særlig til uttrykk i presentasjonen av instituttet og programmet for nye studenter. Noen lærere ønsker velkommen til et løp som skal gjøre en til forskere; andre omtaler studiet som inngangen til et langt bredere sett av karrieremuligheter – hvilket det jo også er. Studentene mener en her bør vurdere nøye hvem en sender i "krigen" når programmet skal presenteres for nye studenter.

Undervisning og vurderingsformer: Undervisningsopplegg og vurderingsformer er stort sett identisk med de som benyttes ved landets øvrige universiteter. Undervisningen gis i alt vesentlig i form av forelesninger og seminarer – sistnevnte med obligatoriske innleveringer. Forelesningsplanene er ryddige og informative i den forstand at det oppgis både tema og relevant litteratur for hver forelesning. I forelesningsplanen for AORG 100 er det sågar gitt en mer fyllestgjørende redegjørelse for hva som skal gjennomgås i hver forelesning. Studentene har imidlertid etterlyst en praksisordning – utplassering i offentlig forvaltning og i næringslivet – som en del av "undervisningen". Studentene ser dette som et tiltak som både kan øke studenttilgangen og bidra til å synliggjøre programmet og faget vis a vis potensielle arbeidsgivere. Engasjementet rundt dette var stort hos de jeg møtte, og det ble vist til at Fagutvalget har vært i kontakt med Bergen kommune og den lokale næringsforeningen om en slik ordning. Begge "instanser" har sagt seg interessert, og dette er noe en gjerne ser at instituttet følger opp.

Når det gjelder vurderingsformene er disse hovedsakelig en kombinasjon av skoleeksamen (4 timer), hjemmeeksamen og såkalt obligatoriske arbeidskrav i form av innleveringer (skriftlige oppgaver/essays, gruppeoppgaver) som må være godkjent før endelig eksamen kan avlegges. I tillegg kommer en avsluttende bacheloroppgave på 20 sider, supplert med et arbeidskrav om framlegging av eget utkast (og kommentar av andres) på et oppgaveseminar. Når et gjelder bacheloroppgaven er denne – i følge studentene – et nyttig og viktig arbeidskrav. Her er en stort sett fornøyd med den veiledning som tilbys, og svært positiv til muligheten for å velge tema og problemstilling selv. Instituttets liste over mulige temaer er imidlertid til god hjelp for de studentene som ikke riktig vet hva de vil skrive om. Undervisningsopplegg og vurderingsformer i sammenlignbare studier ved andre universiteter ble gjennomgått i rapporten for 2010. Jeg skal derfor nøye meg med å slå fast at instituttets bachelorprogram på disse punktene samsvarer godt med det som etter hvert har blitt en nasjonal standard.

Eksamensoppgavene – eksempelvis de som ble gitt vår og høst 2010 og 2011 - er jevnt over godt tilpasset kursinnhold og pensumlitteratur. Formuleringene virker gjennomtenkte, og de fleste oppgavene inviterer til drøftinger, enkelte også til bruk av eksempler. Her forutsettes

det at studentene ikke bare kan gjengi pensum, men også er i stand til å anvende faglige begreper og resonnementer i analysen av politiske prosesser og administrative institusjoner. Veldig bra! De fleste skoleeksamener inkluderer også såkalte "småspørsmål" for å sjekke bredden i kandidatenes kunnskaper, noe som har blitt vanlig ved de fleste læresteder etter at muntlig eksamen falt bort i den nye gradsstrukturen.

Skulle jeg pirke på noe her måtte det være omfanget av enkelte eksamensoppgaver, dvs. hva en forventer at studentene skal rekke over på 4 timer. Dette gjelder f. eks. AORG 101 (høsten 2010) hvor studentene – i tillegg til et "hovedspørsmål" – skal svare på fem "tilleggsspørsmål" som hver for seg godt kunne vært en egen eksamensoppgave. Å skulle besvare alt dette noenlunde tilfredsstillende på 4 timer framstår, etter undertegneds mening, som en utfordring selv for "veteraner" i faget. Eksamensoppgavene på andre emner (AORG 210, AORG 104 og AORG 100) synes også krevende – gitt den tiden studentene har til rådighet. Det er selvsagt lov å stille krav og ha ambisjoner på studentenes vegne, men her synes jeg man krever mer enn hva selv gode studenter med rimelighet kan forventes å prestere på 4 timer

Studentevalueringer/emneevalueringer: Det foreligger evalueringsrapporter for flere emner/kurs i perioden. Disse er i all hovedsak basert på spørreskjema distribuert på siste forelesning eller via nettet. Svarprosenten – sett i forhold til antall studenter oppmeldt til emnene - er imidlertid ikke høy nok til å trekke bastante konklusjoner, noe rapportenes forfattere er innforstått med. Den lave svarprosenten trekkes for øvrig fram som et problem i instituttets utdanningsmelding, og det arbeides med tiltak for å få denne opp. Svarfordelingen, kommentarene og samtalene med studentene gir likevel en pekepinn på hvor "skoen trykker" i undervisningssammenheng. Som nevnt i en tidligere rapport bør en kanskje - i tillegg til selve spørreskjemaet - også ta en prat med studentene om undervisning og pensum der og da (altså på siste forelesning). Min erfaring er at studentene slett ikke kvier seg for å ta bladet fra munnen om anledningen byr seg – og at de vanligvis er rause både med ris og ros. I tillegg gis de muligheten til å nyansere sine synspunkter langt utover det et spørreskjema gir rom for. I følge studentene jeg møtte har Fagutvalget lansert et forslag om egne evalueringsgrupper bestående av lærere og studenter, men dette er så langt ikke realisert.

Evalueringsrapportene er, som alt nevnt, basert på et lite materiale. Slik jeg tolker tabeller og kommentarer er studentene gjennomgående ganske fornøyd både med kursinnhold og undervisning. Unntak finnes selvsagt, og disse er påpekt i tidligere rapporter. I mine samtaler med studentene får undervisningen gjennomgående gode skussmål; foreleserne og seminarlederne betegnes som engasjerte, kunnskapsrike og studentvennlige. Studentene trakk for øvrig fram metodekurset som et av de aller beste på programmet. Kurset betegnes som "knallgodt", men svært (arbeids-)krevende med mange obligatoriske innleveringer. Seminarundervisningen på dette kurset får toppkarakter.

Studentenes tilgang til fakultetets fasiliteter – lesesaler, grupperom og PC-stuer – er god, og sikret gjennom en nøkkelkortordning. Fagutvalgsmedlemmer har også adgang til instituttets lokaler, og disponerer et seminarrom en gang i uken. Fakultetet drifter et eget informasjons- og veiledningssenter hvor studentenes henvendelser kan besvares raskt. En ordning med egne, instituttbaserte studieveiledere finnes også, og her kan bachelorstudentene få individuell veiledning. Ressurstilgangen synes med andre ord å være god, og siden den

nevnte halvårsrapporten fra Fagutvalget ikke omtaler dette spørsmålet spesielt, må en kunne gå ut fra at studentene er fornøyde med ”tingenes tilstand” på dette punkt.

Karakterer/eksamensresultater: Resultatlistene for vår og høst 2011, og vår og høst 2012 viser at strykeprosenten (fremdeles) er lav. Snittkarakteren for de fleste kursene er C, og her skiller instituttet/programmet seg neppe ut i forhold til sammenlignbare programmer ved andre læresteder. Unntaket er først og fremst AORG 101, våren 2011 hvor 18 av 82 kandidater (17 %) strøk. Samme semester hadde for øvrig to kurs ingen stryk (AORG 209 og 250). Tilsvarende tall for høstsemestret var fire (AORG 104, 105, 106 og 250), men antall kandidater var her svært lavt. Eksamensresultatene, slik de framstår i gjennomsnittstall og strykeprosent, må kunne karakteriseres som gode, og bekrefter inntrykket av et veldrevet bachelorprogram.

Oppsummering

Bachelorprogrammet i administrasjon og organisasjonsvitenskap framstår som et faglig sterkt, statsvitenskapelig fundert og relativt unikt utdanningstilbud i det norske universitets- og høgskolesystemet. Karakteristisk for programmet, som også bidrar til dets særegne profil, er valget av organisasjonsteori som innfallsvinkel til studiet av offentlig politikk og forvaltning – nasjonalt og komparativt. Jeg har – både i denne og tidligere rapporter - pekt på noen sider ved programmet som kan forbedres, knyttet til utformingen av kursbeskrivelser, eksamensoppgaver og pensumlister, samt til seminarer og forelesninger. Enkelte emner vil muligens ha godt av en ”ansiktsløfting” i innholdsbeskrivelse og formulering av læringsmål. Eksamensoppgavene på enkelte kurs er svært arbeidskrevende – gitt et format på 4- timers skriftlige prøver. Her bør kravet til arbeidsinnsats og ambisjonsnivået reduseres, med mindre skrive tiden utvides, f. eks. til 6 timer.

Pensumlistene til enkelte kurs er i overkant ”langdryge” og fragmenterte, og antallet titler bør ned der dette er tilfellet. Undervisningen – forelesninger og (særlig) seminarer – får mer enn godkjent karakter i evalueringene, men disse er gjennomgående basert på et nokså spinkelt materiale. Dette kan muligens løses gjennom et tettere samarbeid med studentene, for eksempel ved å følge opp forslaget om evalueringsgrupper og/eller gjennom direkte tilbakemeldinger på siste forelesning. Instituttet er åpenbart klar over (evaluerings-)problemet og bebuder et særlig fokus på dette i sin utdanningsmelding.

Karakteristikken av enkelte forelesninger som usammenhengende og utydelige indikerer et formidlingsproblem som fortjener oppmerksomhet. Uannonserte avvik fra oppsatte forelesningsplaner og manglende samkjøring av forelesninger og seminarer på enkelte emner er et problem som bør være lett å løse. Studentkrav om mer pensumorientert undervisning er en gjenganger flere steder enn i Bergen, og har en viss berettigelse, særlig i de tilfeller hvor deler av pensumlitteraturen er vanskelig, ”sammensatt” og/eller sprikende. En god ”regel” her er at undervisningen selvsagt skal være pensumrelevant, men ikke nødvendigvis pensumrefererende. Fagutvalgets forslag om en praksisordning bør vurderes. En slik ordning byr selvsagt på både faglige og administrative utfordringer, men den står åpenbart høyt på studentenes ønskeliste og vil kunne gi programmet et konkurransefortrinn i ”kampen” om nye studenter.